

Kommunfullmäktige

Information om rapport från inspektion av överförmyndarnämnd

Länsstyrelsen har inspekterat överförmyndarverksamheten i er kommun. Kopia av rapport från inspektionen översänds till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i egenskap av högsta ledning för kommunen och därmed ytterst ansvariga för verksamheten.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för kommunernas överförmyndarverksamhet och ska inspektera verksamheten i kommunerna. Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i föräldrabalken, förmynderskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättsäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren förda registret över ärenden, dels stickprovsvis utvalda akter.

Inspektionsrapporten är upplagd på följande vis. I sammanfattningen anges på vilka punkter som Länsstyrelsen framför kritik mot verksamheten. Om Länsstyrelsen inte funnit något att kritisera så framgår även det. Under rubriken 'aktgranskning med kritik' redogör Länsstyrelsen för de akter som vi granskat där vi funnit anledning att kritisera någon del av handläggningen. Under rubriken 'övrig aktgranskning' redogör Länsstyrelsen för andra rättsfrågor som uppkommit vid granskningen av akterna och vid den efterföljande diskussionen med överförmyndarkansliet. Under rubriken 'övriga frågor' redogör Länsstyrelsen för information m.m. som framkommit utöver aktgranskningen.

Länsstyrelsen kan framföra tre nivåer av kritik: *kan inte undgå kritik*, *kritik* eller *allvarlig kritik*. Samtliga sammanfattas dock som kritik i den inledande sammanfattningen. Inte undgå kritik är den mildaste formen av kritik och allvarlig den strängaste. När allvarlig kritik framförs ska Länsstyrelsen normalt sett följa upp frågan, antingen genom att begära återrapportering eller genom ett särskilt uppföljande möte/samtal.

Enheten för tillsyn
Johan Lidman
010-2231000

Rapport från inspektion den 24 mars 2015 hos Överförmyndarnämnden i Nacka kommun

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har efter inspektion funnit anledning att kritisera Överförmyndarnämnden i Nacka kommun på följande punkt:

- Bristfällig tillsyn då redovisning inte lämnats in i ett ärende om förmynderskap.

Inledning

Länsstyrelsen i Stockholms län granskade vid inspektion den 24 mars 2015 slumpvis utvalda akter fördelade på tio ärenden om godmanskap, åtta ärenden om förvaltare, nio ärenden om förmynderskap och två ärenden om godmanskap för ensamkommande barn. Se bilaga med förteckning av aktnummer.

Efter aktgranskningen höll Länsstyrelsen ett sammanträde med Överförmyndarnämnden i Nacka kommun (nämnden) där de frågor som uppstått vid granskningen av akterna behandlades. Vid sammanträdet medverkade Elisabeth Därth, Ann-Charlotte Oetterli, Marie Wahlgren, Annelie Rajala, Maria Dorch och Anette Malmkvist från nämnden samt Johan Lidman och Lisa Wellenius från Länsstyrelsen.

I den mån Länsstyrelsen funnit anledning att kommentera nämndens handläggning framgår detta av denna rapport, med hänvisning till aktuella aktnummer.

Föregående rapport

I rapporten från Länsstyrelsens inspektion av nämnden år 2013, dnr 203-5157-2013, kritiserades nämnden för att under åren 2011 och 2012 inte omprövat ett antal förvaltare. Länsstyrelsen följde upp frågan vid den nuvarande inspektionen och fann att nämnden omprövat de förvaltare som granskades. Nämnden uppgav vid sammanträdet att omprövningen av förvaltare nu genomförs på hösten och inte i samband med granskning av årsräkningar.

Länsstyrelsen ser positivt på att nämnden förbättrat sina rutiner för omprövning av förvaltare.

Aktgranskning med kritik

Bevakning av att förmyndare lämnar in redovisningshandlingar

Vid Länsstyrelsens granskning av ett ärende om förmynderskap, akt 4493, framkom bl.a. följande. Barnet äger del i en lägenhet. Förmyndarna har under år 2011 lämnat in en förteckning till nämnden, men har inte lämnat in några årsräkningar. Nämnden har inte fattat beslut om befrielse från

redovisningsskyldighet eller om att redovisning får lämnas i förenklad form. Ärendet granskades även vid Länsstyrelsens inspektion av nämnden år 2011 och i rapporten från inspektionen, dnr 203-4027-2011, kritiserades nämnden bl.a. för bristfällig tillsyn då förmyndarna inte lämnat in några redovisningshandlingar.

Nämnden uppgav vid sammanträdet att det sannolikt varit aktuellt att befria förmyndarna från redovisningsskyldighet, men att nämnden missat detta. Nämnden ska vidta åtgärder i ärendet.

Enligt 13 kap. 14 § föräldrabalken, FB, ska föräldrar före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren redogöra för förvaltningen under föregående år av egendom som avses i 2 §, t.ex. tillgångar som överstiger åtta gånger gällande prisbasbelopp, samt sådan egendom som omfattas av bestämmelserna om samtycke enligt 10 §, t.ex. fast egendom eller nyttjanderätt till sådan. Överförmyndaren kan enligt 13 kap. 16 § FB befria föräldrar från skyldigheten att lämna års- eller sluträkning eller besluta om att sådana får lämnas i förenklad form.

Länsstyrelsen vill framhålla att överförmyndarens granskning av ställföreträdarens redovisningshandlingar utgör en kontroll av att ställföreträdaren använder huvudmannens, eller barnets, tillgångar till dennes fördel vilket är en central del av överförmyndarens tillsyn. Det är därför viktigt att överförmyndaren aktivt bevakar att redovisningshandlingar lämnas in och att de lämnas in i rätt tid. För att en ställföreträdare ska kunna lämna in en års- eller sluträkning i förenklad form, eller inte alls, måste överförmyndaren fatta ett sådant beslut.

Länsstyrelsen är kritisk till att nämnden, trots tidigare framförd kritik, fortsatt brustit i tillsynen över förmyndarna.

Övrig aktgranskning

Värdering av fastighet i dödsbo

Vid Länsstyrelsens granskning av ett ärende om förvaltarskap, akt 5276, framkom bl.a. följande. Huvudmannen var under år 2013 delägare i ett dödsbo. Genom bodelning tilldelades huvudmannen hälften av en fastighet, medan den andra hälften tilldelades dödsboet. Enligt testamente skulle bl.a. dödsboets andel i fastigheten tillskiftas övriga dödsbodelägare. Nämnden beslutade i slutet av år 2013 att samtycka till fördelningen i bodelningen och arvskiftet. Av bodelnings- och arvskifteshandlingen framgår att en av de övriga dödsbodelägarna, bl.a. genom en revers, löst ut huvudmannens andel i fastigheten. I bouppteckningen togs fastigheten upp till ett taxeringsvärde om 3 410 000 kr och i bodelnings- och arvskifteshandlingen till ett marknadsvärde om 5 000 000 kr. Något värderingsintyg fanns inte i akten.

Nämnden uppgav vid sammanträdet att enligt gällande rutin ska värderingsintyg hämtas in. Det ska också enligt nämnden ha funnits ett värderingsintyg i det underlag som legat till grund för beslutet, men det kan ha missats att sparas i akten.

Riksdagens ombudsmän, JO, har uttalat att det inför överförmyndarens beslut om samtycke till försäljning av fast egendom i allmänhet bör finnas utredning om fastighetens värde, i form av ett värderingsutlåtande utfärdat av en sakkunnig och opartisk person (se bl.a. JO 2005/06 s. 425). Enligt Länsstyrelsens mening bör

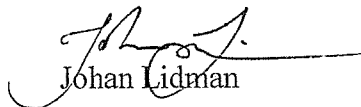
motsvarande krav på underlag gälla inför överförmyndarens beslut om samtycke till fördelningen i arvskiften där fast egendom p.g.a. lottläggning inte delas lika mellan dödsbodelägarna. Det är viktigt att överförmyndaren säkerställer att ett barn eller en huvudman inte missgynnas av den föreslagna fördelningen.

Länsstyrelsen vill också framhålla vikten av att överförmyndaren registrerar handlingar i enlighet med 5 kap. 1 och 2 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och att handlingar som lämnas in till överförmyndaren bevaras och sammanförs till akter i enlighet med 17 § förmyndarskapsförordningen (1995:379).

Övriga frågor

Vid sammanträdet överlämnade nämnden till Länsstyrelsen ett årsbokslut för verksamheten. Årsbokslutet redovisade ett positivt utfall i flera avseenden. Nämnden uppgav att det pågår ett arbete med att modernisera och utveckla verksamheten, bl.a. genom framtagande av e-tjänster och en webbaserad utbildning för ställföreträdare. Ett mentorskap för nya ställföreträdare har också införts genom vilket rutinerade ställföreträdare, mot viss ersättning, kan bli ett stöd för nya gode män och förvaltare. Enligt nämnden har mentorskapet gett gott resultat.

Nämnden avser också att införa ett nytt ärendehandläggningssystem som bygger på de framtagna e-tjänsterna och som är bättre anpassat till nämndens verksamhet.

Johan Lidman

Lisa Wellenius

Bilaga:

Granskade akter.

Kopia till:

Överförmyndarnämnden i Nacka kommun.
Kommunfullmäktige i Nacka kommun.
Kommunstyrelsen i Nacka kommun.

Rättsavdelningen
Johan Lidman

Granskade akter

Förmynderskap

Akt nr 3460, 5872, 5556, 5737, 5454, 5214, 4950, 4004, 4493

Förvaltare

Akt nr 3377, 2873, 888, 5611, 5276, 3248, 4444, 4194

Godmanskap

Akt nr 4508, 5539, 5620, 5064, 4185, 3894, 3012, 2138, 2021, 2892

Godmanskap för ensamkommande barn

Akt nr 5958, 5687